

(א) ג"ל בחמה, (ב) לפני הגיבסא שם, רבי יוסף ורש לק"ט, (ג) יצ"ח שטות בעין יפה, (ד) שם.

הגהות הב"ח

(א) רשב"ד ד"ה ומהל וכו' ממוקם שכל"ן: (ב) תוספות ד"ה מתקן וכו' ונראה ל"ת דלרב זכ"ר: (ג) בא"ד עקנאז שהם ממויני:

מוסף תוספות

א. ואי נמי בצרן דקט לרבותא נקטי, דאפי' בצרן הוא ושרגן ביד שליח מן הבית וביא' עד ירושלים ואח"כ לקחן בעל הבית והביאן לעודה אינו קורא מפני שהלקיחה שלקחן השליח מן הבית עיקר ולא הבעירה. רשב"א. ב. [אבל] כשיבש הוא הולך השלח וכו' וי"ל דאפי' קורא אפי' שהלקיחה הוגדרה כמחוב שתהא ההולכה והלקיחה בגוף אחד ממש ולא מקצתה ע"י שליח ואע"פ שהוא כמותו. יעב"ח. ג. והלא צריך הוא לומר הנה הבאתי ולא הביאתי הנה. רמב"ן. ד. והיא באת לדחות וכו' הא קיימא אהו מוחו אין לו קרקע, בגן שבתו אחר חמש שנים, לא מצית למימר הכי, שאם בפי' התנה עמו שאם מה או ייבש עד שהוא שנים, יע אחר במקומו, א"כ הרי מכלל תנאם, דמחשב שנים ואיך לא יטע אחר במקומו, ומאי קמ"ל ליה לגבי לוקח. דקנתו ואם מוחו אין לו קרקע. רבתי. וינה. ה. [ומימר] אמר בעל הקרקע מי יימר שיצא הולך העולה מן השרש פירות קודם שיבש האילן בראשו ויבא הולך ויחפור וירשש, ומשום הכי מסח לדעתיה מיניה ומייל ליה לגבי לוקח. רבתי. וינה. ז. שאע"פ שגזע מחליף (פ), אם הוא קצץ אותם כדי שיחליף גזעם, לא ניח לו המוכר להחפור ולרשש האילן אלא לחמש שנים, שהרי נכנס ע"י אילן אחר דמי. [וע"כ לחפור ולשרש קאי. שם. כיון] שמכחן סחם שלא ע"י לוקח, אם שיר מוכר ונאשה באילנות. י. רמב"ן. יא. ומה יבש בראשו אין הולך רשא לחפור ולרשש שהרי לא מוכר לו האילן אלא לחמש שנים אפי' אם הוא קיים, הלכך כשיבש בראשו המוכר קוצץ אותו ושיחילי גזעו והרי הוא לפי מוכר. רבתי. יומה.

המוכר את הספינה פרק חמישי בבא בתרא פב.

מכדי פסוקי יניהו ליקרי. ואמאי עזיז להו כדר' יוסי כמו שמצינו מספק כן יהא קורא מספק כלדס שקורא בתורה: **משום דמיהוי שיקרא.** שהרי בשביל הבאת זיכורים קא קרי ושמה לאו בקרקע שלו גדלו וקא משקר וכתיב דובר שקרים לא יכון לנגד עיני (מהלים קא)

אבל כשקורא בתורה לא מיחזי כשיקרא: **דלמא אפי' לאפקועינהו כו'.** מאן דחזי דקרי עלייהו כזיכורים ודאוס כשהיו לו זיכורים כאלו לא פריש מהן תרומה דקסבר זיכורים ודאין הן אי נמי האי גבירא גופיה הלכך עבוד זהו היכרא שלא לקרות: **כל שרואה פני חמה.** היינו כל האילן חוץ מן הקרקע: **ושאינו רואה פני חמה.** היינו מתחת לקרקע: **וליהוש וימנין דמסקא כו'.** כיון דאמרת מן הגזע היינו כל שרואה פני החמה ואפילו קמוץ לקרקע הרי הוא של בעל האילן וא"כ היכי תקון רבנן מילתא דלמי זכר מוכר לדי פסידא והא וימנין שיש לו אילן אחד בתוך שדה של חצירו ואמור רבנן דהיוצא מן הגזע שלו ומסקא ארעא שירטון ותגביה הקרקע עד שימכסה אילן היוצא מן הגזע ומקלתו בקרקע ויראו כשלשה אילנות וכגון שהיה רוחב בין הגזע לאילן כשיעור המפורש לפנינו ויעוון לוקח שיש לו אילנות וקנה קרקע והוה להו לרבנן למימר היוצא מן הגזע יתמוך בעל האילן פן יפסיד המוכר: **אמר רב**

יוחנן יקוץ. מתנימין דקתני היוצא מן הגזע שלו לא שייחמו כן והגדל אלא הרי הוא שלו על מנת לקצוץ ולשרוף: **נקטינן.** מרובותיו דקל אין לו גזע. לקמיה מפיש: **אין לו.** היוצא מן הגזע לבעל הדקל דכיון דלחפור ולשרש קאי כשייבש האילן דהא לא קנה קרקע: **אסוחי מסה דעמיה.** בעל הדקל מן העמיד ללאת מן הגזע דסבור הוא שמא ייבש הדקל מהרה ולא יוציא גזע דלא דמי לשאר אילנות שאם יבשו בראשן קוואץ למטה וחוחרין וגדילין שהרי גזען מחליף כדמתיא לעיל (דף ע): **אבל דקל מאחר שייבש אין לו תקנה כדמתיא לעיל [שם] דקלים וצאריים חופר ומשרש הלכך מיישא מן היוצא מן הגזע ולא נתכוין לקנותו: והא קהנה עני אילנות.** דמתני' בכל אילנות מיירי ואפילו דקלים ואע"ג דלחפור ולשרש קיימי כשימומו דהא אין לו קרקע אפי' הכי קתני מתני' דיש לו גזע: **אלא אמר רב פפא.** לא תיתלי טעמא דאסוח דעתא בחופר ומשרש אלא אין לו גזע לבעל הדקל כדקאמרת ולא מטעמין: **אלא לפי שאין דרך.** דקל להוציא מן הגזע כלום אלא מלמעלה בראשו גדילים כל ענפיו והלכך עולין לו בחבל כדארמין בהמוכר את הבית (לעיל דף סט): **משום הכי הסח דעתו ואפי' אי מיקרי ויוצא מן הגזע הרי הוא של בעל הקרקע ומתני' באילנות הרגילין להוציא גזע מיירי ולא בדקל הואיל ולא שכיח להוציא גזע דכל מילתא דלא מסיק לוקח אדעתיה לא קני: ולרב זכ"ר.** דסבירא ליה דמוציא גזע: **קשיא מתני'.** דבעל אילנות המוציאין גזע מיירי: **דזבין ליה לחמש שנין.** שאף אם ימות יטע אחר במקומו והלכך כיון דמשעבדה ליה ארעא לזמן קצוב לא מסח דעתיה מן הגזע אבל היכא דזבין קתמא שאפילו אם ימות לסוף יום או יומיים לעקור ולשרש קאי התם ודאי מסח דעתיה: **סחתינן.** תחת עיקר האילנות והנופות: **וצניניהן.** קרקע מגולה שבין נופות אילן זה לנופות אילן זה: **וחוזה לן.** סביב האילנות (כ) מקום שכלין נופותיהן ולחון: כמלוא

ומתני' לא קשיא דהא משני ליה דזבין ליה לה' שנים וזכר חמש שנים הדרי למוכר דלא קיימי השתא לחפור ולשרש^א ואין להקשות לכל הפירושים דכיון דלוקח מסתלק מן האילנות לאחר ה' שנים היכי אית ליה העולה מן הגזע שהיא שלו לקוץ כדאמר רב נחמן לקוץ הא אפי' ענפים שבאילן אין יכול לקוץ כדארמין בהמקבל (ב"מ קט. ושם) המקבל שדה מחצירו לשנים מועטות אין לו קורות שקמה ואמר אביי שקמה אין לו שבח שקמה יש לו ורבא אמר אפי' שבח שקמה אין לו פ' ענפים שגדלו אחר שקבל שדהו והלכה כרבא דשאני הכא דאם לא היה קוץ היה לוקח פירות הגדילים ביוצא מן הגזע ולכן כשאומר לו לקוץ מן הגזע דמיש דלא לימא תלת זבנת לי הרי הוא של לוקח תחת הפירות ולר"י נראה דסלקא דעתיה דרב פפא דרב זכ"ר דוקא דקל אין לו גזע לבעל הדקל דאסוחי אסח דעתיה לפי שבשמייעבש בראשו וקוואץין אותו שוב אין מחליף גזעו דסבור הוא שלא יעלה כלום מן הגזע קודם שייבשו אלא שאר אילנות שיוכל לקצוץ כשימייבשו בראשן ויחליפו גזע לא מסח דעתיה ומשום הכי פריך ליה רב פפא ממתנימין דקנה ז' אילנות יש לו גזע והא קיימי לחפור ולשרש אפי' שאר אילנות כשמתייבשין בראשן ואע"ג דגזע מחליף אין מועיל לו כלום דאין יכול לקצוץ כדי להחליף גזע כדמוכח לקמן (דף פג). דמתיא גבי שני אילנות לפיכך יבש או נקצץ אין לו קרקע משמע נקצץ אע"פ שלא יבש עדיין וראוי להחליף גזע וא"כ מה לי דקל מה לי שאר אילנות כן זה עומד לשרש ולחפור כשייבש בראשו כמו זה ולבסוף מסיק רב זכ"ר מתנימין דזבנה לה' שנים שאם יבש בתוך ה' יקצוץ להחליף גזעו ומכר לו האילן בחייו לפיכך לא מסח דעתיה והשתא רב זכ"ר דנקט דקל לאו דוקא דהוא הדין שאר אילנות אלא משום דשאר אילנות לא פסיקא ליה דפעמים יש להם גזע כשמוכרין לה' שנים לקצוץ כדי להחליף גזע אבל דקל לא שייך למכרו לה' שנים כדי לקצוץ כדי להחליף גזעו דאין גזעו מחליף ומיהו קשה לפי זה דבקנה ג' אמאי קתני דאם מתו יש לו קרקע ויטע אחר במקומו כיון דמתני' איירי דזבין לה' שנים

בדרך מביא ואינו קורא. תימה הא נראו לקריאה ונדחו והוה לן למימר ירקבו כדל"ר ויזל צפרק בתרא דמכות (דף יז. ושם) הפריש זיכורים לפני החג ועבר עליהם החג וירקבו משום דקודם החג הוו חזו לקריאה ואחר החג תו לא חזו וחשיב להו מטעם זה התם אין

ראוים לצילה דצילה מעכבת צהן ומירץ רצינו חיים דהכא איירי כגון שהיה דעתו מתחלה כשצטרך לשגרין ציד אחר דאז יכול לשגרין ציד אחר כאילו לא נראו לקריאה מעולם כדמוכח צירושלמי דזיכורים (פ"ב) דגרס הס"ר יוחנן ורש לקי"ט (פ"ב) רבי אבשיא אומרם כשלקטן לשלחן ציד אחר אכל אס לקטן להצילן הוא לא ישלחנו ציד אחר דכל הזיכורים שגראו להיתר קריאה אין נתרין אלא בקריאה וקאמר צטר הכי מתנימין פליגא הפריש זיכוריו ומכר שדהו מציא ואינו קורא קיימונה שגמך דעתו למכור משעה ראשונה והא דמתיא יבש אילן או נקצץ מציא ואינו קורא כשייבש משעה ראשונה ולפי זה הפריש זיכורים לפני החג על מנת להצילן לאחר החג לא ירקבו אלא אחר החג מציא ואינו קורא ומה שפירש הקונטרס דצירה היא הלקיחה אין נראה לרבינו תם דלקיחה לא משמע צירה אלא לקיחה מתוך הבית ועוד דלא קתני או מת שליח אלא ומת משמע דמת הויא לקיחה והצאה בתרתי ועוד דהכי הוה ליה למיתני צטרך ושגרין ציד שליח או צטרך כמלוא

שליח והוליקן הוא אלא נראה לר"ת דלקיחה שהיא מתוך הבית הויא לקיחה וצטרך אורחא דמילתא נקט שהוא רגיל ללקט מה^א (שנראה בעיניו) ולא שליח משום דזיכורים אין להם שיעור^ב: **עך שתהא לקיחה והבאה באחד.** פ"ה דצטרך שליח והצילן לירושלם קורין צעלים דשלומו של אדם כמותו ויכול לקרות הנה הצאתי וגו'^ג ואין נראה שיקראו צעלים^ד כדמשמע צירושלמי: **מתקין לה רב פפא והא קנה שני אילנות דלחפור ולשרש קיימי בו'.** פי' הקונטרס דפריך משום דמתנימין לא מפלגא ומיירי אפילו בדקל ותימה דאם כן מאי משני רב פפא לדידה נמי תקשי ומה שמריך צונטרס זהו דוחק ועוד דמפרש דמזבין ליה לחמש שנים שאם ימות תוך כך יטע אחר במקומו הא קתני ואם מתו אין לו קרקע היינו שלא יטע אחר במקומו^ה דאי לזרוע תחתיו קאמר דאין לו קרקע כשמתו פשיטא דהא אפי' צעדין האילנות חיות קתני דלא קנה קרקע ונראה לרבינו תם (ט) דרב זכ"ר נקט דקל וכל דמי ליה כגון ארזים ושאר אילנות שכבר נקצו פעם אחת דמו אי יבשי אין גזען מחליף והשתא פריך ליה רב פפא פסיר דמסתמא מתני' איירי צרוב אילנות דקלים וארזים ושאר אילנות עקנאז^ו מרובין משאר אילנות שלא נקצו ומשני דמתני' איירי דזבין ליה לחמש שנים ומסתמא לפי שהן נטיעות ואין דרנן למות צה' שנים איירי ולא אסח דעתיה ומיהו אס מתו תוך ה' שנים לא יטע אחרים במקומו וצ"ל אילנות דקנה קרקע יטע אחרים במקומו עוד מפיש ר"ת לפי שיטת ר"ח דלא גרס במילתיה דרב זכ"ר אין לו גזע לבעל הדקל אלא סבר רב זכ"ר למימר אין לו גזע כלומר אין לו דין גזע דנימא העולה משרשים לבעל הקרקע אלא הכל לבעל הדקל ואפי' העולה מן השרשים כיון דלחפור ולשרש קיימי דכשייבש האילן יקח בעל האילן את השרשין ויחפור וישרש את הכל אסוחי אסח דעתיה בעל הקרקע^ז ולא דוקא נקט דקל דהוא הדין שאר אילנות^ח והיינו טעומא דל"כ אמאי קאמר רב נחמן דקל ומתני' לא קשיא דהא משני ליה לה' שנים וזכר חמש שנים הדרי למוכר דלא קיימי השתא לחפור ולשרש^א ואין להקשות לכל הפירושים דכיון דלוקח מסתלק מן האילנות לאחר ה' שנים היכי אית ליה העולה מן הגזע שהיא שלו לקוץ כדאמר רב נחמן לקוץ הא אפי' ענפים שבאילן אין יכול לקוץ כדארמין בהמקבל (ב"מ קט. ושם) המקבל שדה מחצירו לשנים מועטות אין לו קורות שקמה ואמר אביי שקמה אין לו שבח שקמה יש לו ורבא אמר אפי' שבח שקמה אין לו פ' ענפים שגדלו אחר שקבל שדהו והלכה כרבא דשאני הכא דאם לא היה קוץ היה לוקח פירות הגדילים ביוצא מן הגזע ולכן כשאומר לו לקוץ מן הגזע דמיש דלא לימא תלת זבנת לי הרי הוא של לוקח תחת הפירות ולר"י נראה דסלקא דעתיה דרב פפא דרב זכ"ר דוקא דקל אין לו גזע לבעל הדקל דאסוחי אסח דעתיה לפי שבשמייעבש בראשו וקוואץין אותו שוב אין מחליף גזעו דסבור הוא שלא יעלה כלום מן הגזע קודם שייבשו אלא שאר אילנות שיוכל לקצוץ כשימייבשו בראשן ויחליפו גזע לא מסח דעתיה ומשום הכי פריך ליה רב פפא ממתנימין דקנה ז' אילנות יש לו גזע והא קיימי לחפור ולשרש אפי' שאר אילנות כשמתייבשין בראשן ואע"ג דגזע מחליף אין מועיל לו כלום דאין יכול לקצוץ כדי להחליף גזע כדמוכח לקמן (דף פג). דמתיא גבי שני אילנות לפיכך יבש או נקצץ אין לו קרקע משמע נקצץ אע"פ שלא יבש עדיין וראוי להחליף גזע וא"כ מה לי דקל מה לי שאר אילנות כן זה עומד לשרש ולחפור כשייבש בראשו כמו זה ולבסוף מסיק רב זכ"ר מתנימין דזבנה לה' שנים שאם יבש בתוך ה' יקצוץ להחליף גזעו ומכר לו האילן בחייו לפיכך לא מסח דעתיה והשתא רב זכ"ר דנקט דקל לאו דוקא דהוא הדין שאר אילנות אלא משום דשאר אילנות לא פסיקא ליה דפעמים יש להם גזע כשמוכרין לה' שנים לקצוץ כדי להחליף גזע אבל דקל לא שייך למכרו לה' שנים כדי לקצוץ כדי להחליף גזעו דאין גזעו מחליף ומיהו קשה לפי זה דבקנה ג' אמאי קתני דאם מתו יש לו קרקע ויטע אחר במקומו כיון דמתני' איירי דזבין לה' שנים

פב.

**עין משפט
נר מצוה**

גה א מ"י פכ"ד מהל' מכירה הל' פסג עשין פכ טו"ש ע"מ פ"י רעו ספ"ק י: ג ב מ"י שם טו"ש שם ספ"ק י: ג ב מ"י שם טו"ש שם ספ"ק י: ג ב מ"י שם הל' א ב טו"ש שם ספ"ק י:

רבינו גרשום

לקחת והבאת וצריך שיחא לקיחה והבאה בחד והא ליכא דהא הביאן אחר: ומקשי' ואמאי אינו קורא מכרי פסוקי גינהו. אותו וידוי ליקרי ומה כן: אמר ליה ששום דמחוב כשקרא. דמסיקא הכי מצי למיקרי מן האדומה אשר נתתי לי ה' ורב משרשי' בריה דרב חיאי אמר. משהו הכי לא מצי למקרי דכי קרי בכי האי גוונא אחי לאפקועינהו מהרומה ומעשר דזיכורים לאו בני תרומה ומעשר גינהו: כל שרואה פני החמה, כל שעולה ורגל מן הקלה של עץ מאותו שרואה פני חמה היינו מוכר וזוהי של בעל האילן וכל שעולה מאותו שאינו רואה פני חמה. כמסוכה מן הקרקע היינו מן השרשים והרי הן כקרקע: העולה מן הגזע אמאי שלו וליחוש דלמא מסקא ארעא שירטון גרבי ל"א בלע"ז (ב) מה הגזע וקלוזו כלומר שהגידלו ומיחונו כג' ברי אילנא אמר הילוקח אלוג' אילנות וזבנת לי ואח לי ארעא: יקרו. כלומר כשיגדלו מן הגזע יכול בעל הבית לכופרו לבעל האילן לקצוץ כרי שלא יחזיקו בקרקע: דקל אין לו גזע. שאם מכר דקל לחפור ויבש אין לו ללוקח בגזעו של דקל כלום. דכיון דלחפור ולשרש קיימי כדאמר לעיל בדקלים ובארזים חופר ומשרש אסוחי מסח דעתיה הילוקח דקסבר דבעל הקרקע שיחפור ויקח השרשים יקח נמי הגזע. אותן שרשים הרואין פני החמה: והא קנה שני אילנות. בתוך קנה שני אילנות ולרשש האילן אלא לחמש שנים קיימי כדקתני מתני' הרי זה לא קנה וזכ"ר ואם מתו אין לו קרקע ואפי' הכי העולה מן הגזע שלו: אלא אמר רב פפא. הכי תריך לה אין לו גזע לבעל דקל לפי שאינו מוציא גזע ואינו יכול לכופר לבעל הקרקע לומר לו אל תעקרוהו שאם יעלה כלום מן הגזע לפי שאין גזעו מחליף: ולרב זכ"ר. אמר לעיל אין לו גזע לבעל דקל משום דאסוחי מסח דעתיה. קשי' מתני' דקנתו העולה מן הגזע שלו. אלמא הוי דבעל האילן של לוקח: ומשני מתני'. מתוקמא כגון דזבין ליה קרקע של מקום האילנות לחמש שנין שאם מתו ורשאי לנטוע אחרים תחתם עד סוף ה' שנים דהשתא בתוך שנים הללו לא מסח דעתיה מיניה ויש לו גזע אבל להוכיח דלא זבין להן אלא דקל לחוד אסוחי מסח דעתיה ואין לו גזע: פ"ב. ומה. קני מן הקרקע תחתיהן באותו שיעור שהנופות נטות: וביניהן. בין כל אילן ואילן קנה אותו קרקע כשיעור דמפ' לקמן: וחוצה להן. לחון מרוחב הנופות

(א) נראה דל"ל למעלה מן הגזע וקלוזו: ואילן תלתא זבנת לי. כלומר לאחר שבידלו ומתו וכו'

והה"ל

